

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi liikkuvien työkoneiden EU-tyyppihyväksynnästä ja markkinavalvonnasta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi liikkuvien työkoneiden EU-tyyppihyväksynnästä ja markkinavalvonnasta (U 5/2023 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Esa Aaltonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitusneuvos Pauliina Kanerva, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Timo Kärkkäinen, Liikenne- ja viestintävirasto
- pääsihteeri Antti Sirén, FIMA Forum for Intelligent Machines ry
- johtava asiantuntija Juha Ala-Hiiri, Teknisen Kaupan Liitto ry
- asiantuntija Ville Saloranta, Teknologiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveysministeriö
- FINAS-akkreditointipalvelu
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- Koneyrittäjät ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi ehdotuksensa tieliikenteessä käytettävien työkoneiden hyväksynnästä ja markkinavalvonnasta (COM(2023) 178 final) 30.3.2023.

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2023 vp

Ehdotuksella säädettäisiin liikkuville työkoneille EU-tyyppihyväksynnän mahdollistava puiteasetus, joka olisi vastaava kuin muillakin ajoneuvoilla, mutta olisi komission mukaan yksinkertaisempi. Asetus rajautuisi vain niihin osa-alueisiin, joista ei ole jo voimassa olevaa EU-sääntelyä ja sisältäisi vain rajatun listauksen teknisiä vaatimuksia. Lisäksi ehdotukseen sisältyy virtaviivaistettu tyyppihyväksyntäprosessi.

Ehdotetussa asetuksessa vahvistettaisiin EU-markkinoille saatettavien liikkuvien työkoneiden kuuluvien työkoneiden tieliikennekäytön turvallisuutta koskevat tekniset vaatimukset sekä tällaisten koneiden EU-tyyppihyväksyntää koskevat hallinnolliset säännökset sekä EU-tyyppihyväksynnän piiriin kuuluvien liikkuvien työkoneiden markkinavalvontaa koskevat säännöt ja menettelyt. Asetuksen lisäksi myöhemmin annettavat komission täytäntöönpanosäädökset ja etenkin delegoidut säädökset tarkentaisivat sisältöä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta, joilla on tarkoitus luoda EU-tasoiset yhtenäiset hyväksyntäsäännöt liikkuville työkoneille. Yhteiset säännöt helpottaisivat liikkuvien työkoneiden markkinoille pääsyä ja lisäisivät liikenneturvallisuutta liikkuvien työkoneiden osalta unionissa. Liikkuvien työkoneiden markkinointivalvonnan tehostamista koskeva tavoite on myös kannatettava.

Valtioneuvosto pitää ehdotuksen soveltamisalaa ja ehdotettua siirtymäaikaa asianmukaisena.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jatkotyössä kiinnitetään huomiota teknisten vaatimusten toteuttamiskelpoisuuteen. Lisäksi tulisi huomioida, että tarkoituksenmukaiset kansalliset menettelyt, kuten esimerkiksi mahdollisuus kansallisiin luokitteluihin ja laitetyppeihin, voidaan säilyttää kansallisessa päätösvallassa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä huolehtia, että ehdotuksen suhde EU:n muiden säädösten kanssa on selkeä ja vältetään päällekkäisyydet.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että viranomaisille esitetyissä lisätehtävissä hyödynnetään olemassa olevia rakenteita ja että niistä ei aiheudu tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Valtioneuvosto tarkentaa kantojaan neuvottelujen edetessä ja toimittaa eduskunnalle tarvittavat jatkoselvitykset.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Asiantuntijakuulemisessa ehdotusta EU-tyyppihyväksynnästä liikkuvien työkoneiden tieliikennekäyttöä varten on pidetty varsin kannatettavana kustannusten pienentämisen mahdollistavana viitekehyksenä. Ehdotuksen sisältöä, joka mahdollistaa EU-tyyppihyväksynnän uutta teknologiaa sisältäville työkoneille, on myös tuettu.

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2023 vp

(2) Liikkuvat työkonet muodostavat hyvin laajan ryhmän erilaisia ja eri käyttötarkoituksiin suunniteltuja koneita. Ne poikkeavat usein hyvinkin paljon rakenteensa ja teknisten ominaisuuksien osalta traktoreista sekä muista EU-asetuksessa 167/2013 tarkoitetuista, maa- ja metsätaloudessa käytettävistä koneista. Liikkuvien työkonoiden turvallisuuteen liittyvät toiminnot ja rakenteet on suunniteltu voimassa olevien EU-säännösten velvoittavien vaatimusten mukaisesti sekä ottaen huomioon kuhunkin tuotteeseen liittyvät lukuisat standardit ja määräykset. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan nämä tuotekohtaiset standardit varmistavat sen, että kone omassa tarkoituksenmukaisessa työssään ei aiheuta vaaraa sen kuljettajalle, sivullisille henkilöille tai omaisuudelle. Tieliikenteessä liikkumisen teknisissä vaatimuksissa on siten otettava huomioon nämä jo voimassa olevat työskentelyä koskevat vaatimukset. Valiokunta kantaa huolta siitä, että moninaiset säädökset ja vaatimukset saattavat helposti johtaa monien työkonemallien kohdalla ylisuunnitteluun ja tarpeettomaan tuotekustannusten nousuun. Valiokunta korostaa, että teknisten vaatimusten lopullisella muotoilulla on ratkaiseva merkitys hyödyn saamiseksi, ja kiinnittää huomiota siihen, että niiden muotoilua on tärkeää seurata asian jatkokäsittelyn yhteydessä.

(3) Saadun selvityksen mukaan kotimaisten työkonvalmistajien kannalta on erityisen myönteistä se, että asetusehdotuksen soveltamisala kattaa myös ilman kuljettajaa ohjatut työkonet, esimerkiksi erilaisilla etäohjauksilla varustetut koneet. Kilpailuetua lisäävät myös artiklan 29 määräykset saada EU-tyyppihyväksyntä työkonille, jotka sisältävät uutta tekniikkaa tai uusia ratkaisuja, kuten sähköisten työkonoiden uudet ohjausratkaisut (steer-by-wire), kuljettajaa avustavat järjestelmät tai automaattiset jarrutusjärjestelmät sekä mahdollisesti uusia käyttövoimia hyödyntävät koneet. Nämä asetuksen kohdat tukevat nopeaa tuotekehitystä ja uusien tuotteiden pilotointia todellisissa käyttöolosuhteissa ja tarjoavat alan parhaille toimijoille mahdollisuuden tuoda uusia tuotteitaan markkinoille nopeasti ja kasvattaa markkinaosuuttaan. Työkonoiden valmistus on yksi Suomen tärkeimmistä teollisuusaloista, noin kolmasosa kone- ja laiteviennistä me, ja Suomessa on alan maailmanluokan tutkimusta ja osaamista. Tämän vuoksi on pidetty tärkeänä, että artiklan 29 määräykset pysyvät myös lopullisen asetuksen sisällössä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin vähäisin täsmennyksin valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto LiVL 1/2023 vp

Helsingissä 12.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Marko Asell sd
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Pinja Perholehto sd
jäsen Anne Rintamäki ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker